

Працэнты шчасця чалавечага

Нататкі пра тое, як важна ўмець бачыць сонца

Колькі чалавеку для шчасця трэба? А галоўнае – чаго? Іншы раз, затурканы побытавымі нюансамі (ах, на адпачынак фінансаў не хапае альбо сродкаў на рамонт аўто нестae), дасі слабіну, прапусціш грэшную думку: многа трэба, і лепш у еўрапейскай ці амерыканскай валюце! А потым схямянешся: дык няўжо дні зарплаты – самыя шчаслівыя ў жыцці? Няўжо працэс папаўнення рахунку на пластыкавай банкаўскай картцы адсоўвае на другі план тое, без чаго і жыццё не жыццё – каханне, сям'ю, сяброў? Ці любімую работу і кніжку, якую хочацца перачытваць зноў і зноў... Галавакружны пах шашлыку і студзёны смак бярозавага квасу са sklepa... Трапяткі шэпт ветру на ўзлеску і мяккі плёскат марской хвалі... Не, як ні круці, а стопрацэнтныя матэрыялісты, вучоныя-сацыёлагі абсалютна маюць рацыю, калі сцвярджаюць, што чалавечае шчасце толькі на пяць працэнтаў вызначаецца менавіта матэрыяльным. А ў неба душу кліча нешта іншае, куды больш датклівае, далікатнае, летуценнае. І куды больш важнае.

СЕМ'ЯМІ ЯДНАЕЦЦА КРАІНА

Некалькі тыдняў таму ў Маладзечне прагучалі апошнія акорды мерапрыемстваў духоўна-асветніцкай праграмы «Сям'я – яднанне – Айчына», якая доўжылася тут больш за два месяцы. За гэты час у межах праекта арганізатары здолелі ажыццявіць амаль 80 акцый, у якіх прынялі ўдзел дзясяткі тысяч жыхароў раёна. Маюцца на ўвазе выставы і лекцыі, канцэрты і круглыя сталы, спартыўныя спаборніцтвы і навукова-практычныя семінары, ролевыя гульні і творчыя вечары, аб'яднаная адной ідэяй – ідэяй першаснасці сямейнага жыцця сярод усіх каштоўнасцей і вартасцей чалавечага існавання.

Праграма гэтая рэалізуецца з 2007 года і ўжо добра вядомая ў краіне. Да 15 снежня мінулага года яна мела трохкі іншую назву – «Сям'я – яднанне і любоў», але Сінод Беларускага Экзархата палічыў, што новае найменне больш поўна і комплексна адлюстроўвае мэты і задачы, якія ставяцца арганізатарамі праекта як канчатковы вынік ажыццяўлення праграмы. Людзі яднаюцца ў сем'і, сем'ямі яднаецца краіна, і маральная сіла, духоўны патэнцыял кожнай асобнай сям'і, урэшце, вызначаюць патэнцыял і перспектывы ўсяго нашага грамадства.

Праграму «Сям'я – яднанне – Айчына» за гэты час віталі ў Мінску, Брэсце і Беластоку, Слуцку і Жодзіне, Старых Дарогах і Салігорску, Стоўбцах і Барысаве. За дзевяць дзён акцыі праграмы ў сталіцы, напрыклад, наведала не менш як 200 тыс. гараджан, у Брэсце – больш за 110 тыс. У Слуцку, горадзе, дзе жывуць 62 тыс. чалавек, падчас правядзення праграмы людзі набылі 49 тыс. імянных абразкоў. Цікаўнасць, якую выклікаюць мерапрыемствы праекта «Сям'я – яднанне – Айчына» ў беларускім грамадстве, цяжка пераацаніць. Не выпадкова арганізатары сцвярджаюць, што непасрэднымі ўдзельнікамі ці гледачамі гэтых акцый штогод становяцца не менш за паўтара мільёна нашых гараджан.

Адзначым, што гэтая духоўна-асветніцкая праграма рэалізуецца ў рамках пагаднення аб супрацоўніцтве, якое было падпісана паміж Рэспублікай Беларусь і Беларускай Праваслаўнай Царквой 12 чэрвеня 2003 года. Яна не адзіны, але, бадай, найбольш адметны і яркі прыклад таго, як дзяржава, Царква, мясцовая ўлада, рэлігійныя і грамадскія арганізацыі могуць яднаць свае высілкі дзеля высакароднай і надзвычай актуальнай мэты – вырашэння задач дэмаграфічнага развіцця рэгіёнаў краіны.

Так, апошнія гады прадэманстравалі пэўныя станоўчыя тэндэнцыі ў развіцці

дэмаграфічнай сітуацыі – больш нараджаецца немаўлят, даўжэй жыве сярод-нестатыстычны беларус, расце колькасць шлюбаў і менш стала разводаў і г. д. Аднак у цэлым сітуацыя яшчэ далёкая ад таго, каб фарбаваць яе ў ружовыя колеры. Як сведчаць папярэднія вынікі перапісу насельніцтва, за мінулы год насельніцтва Беларусі скарацілася на 13 тыс. чалавек. Працягваецца міграцыя з малых гарадоў і вёсак у Мінск і абласныя цэнтры. Пакуль не ўдаецца пераламаць негатыўныя тэндэнцыі ў пашырэнні сярод нас, беларусаў, п'янтства і алкагалізму.

Не выпадкова канцэпцыя нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь сярод асноўных негатыўных фактараў у гуманітарнай сферы называе:

- працэс дэпапуляцыі, дэфармацыю полаўзроставай структуры насельніцтва, пагаршэнне здароўя народа;
- дэвальвацыю традыцыйных духоўных каштоўнасцей, абвастрэнне праблем сям'і, маральную дэградацыю асобы;
- рост злачыннасці сярод непаўналетніх;
- павелічэнне колькасці тых, хто пакуце на псіхічныя захворванні, а таксама на алкагалізм, наркаманію, таксікаманію.

З гэтымі «фактарамі» і заклікана змагацца духоўна-асветніцкая праграма. Варта адзначыць, што формы яе рэалізацыі ўключаюць не толькі актыўныя духоўна і культурнага зместу, але і навуковую і практычную дзейнасць: у якасці максімальнай задачы арганізатары праграмы бачаць выпрацоўку праектаў дэмаграфічнага развіцця рэгіёнаў з прыцягненнем органаў дзяржаўнага кіравання, суб'ектаў гаспадарання, грамадскіх і рэлігійных арганізацый. Аналітычныя дакументы, падрыхтаваны падчас правядзення праекта «Сям'я – яднанне – Айчына», стануць падмуркам у справе стварэння стратэгіі і канцэпцый рэгіянальнага развіцця, якія надалей давядзецца рэалізоўваць мясцовым органам кіравання і самакіравання.

Духоўна-асветніцкая праграма «Сям'я – яднанне – Айчына» прапагандуе годны і маральны лад жыцця сучаснага чалавека, якога належыць выхоўваць у добрай атмасферы сапраўдных сямейных каштоўнасцей. Ён мусіць з дзяцінства ўспрымаць культурныя і нацыянальныя традыцыі свайго народа, згодна з якімі дзеці ў беларускіх

сем'ях вырастаюць вернымі сынамі і дочкамі Айчыны. Праграма павінна стаць першай прыступкай на шляху да масавага адраджэння традыцый хрысціянскага шлюбу, цвярджэння ідэала набожнай і шматдзетнай сям'і. І, безумоўна, спрыяць павышэнню сацыяльнага статусу інстытута сям'і як асновы эканамічнага і духоўнага развіцця Рэспублікі Беларусь.

У сакавіку мінулага года, падчас сустрэчы Прэзідэнта з членамі Сінода Беларускай Праваслаўнай Царквы, Аляксандру Лукашэнку расказалі пра мэты, задачы і формы рэалізацыі праграмы «Сям'я – яднанне – Айчына». Кіраўнік дзяржавы становіцца

У рамках праекта «Сям'я – яднанне – Айчына» ў Беларускім дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры адбыўся канцэрт «Светлае Уваскрэсенне». 12 красавіка 2010 года

паставіўся да гэтай цікавай ініцыятывы і даў даручэнне органам кіравання аказаць праекту арганізацыйную і інфармацыйную падтрымку. Праграма атрымлівае належную дапамогу з боку Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта, Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцей, Міністэрства культуры, адукацыі, інфармацыі, аховы здароўя, унутраных спраў і абароны.

Наогул, гэтая богаўгодная справа знаходзіць падтрымку з боку многіх арганізацый і калектываў нашай краіны. Так, у канцэртах праграмы з задавальненнем удзельнічаюць Нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Генадзі Цітовіча, Акадэмічны ансамбль песні і танца Узброеных Сіл, духавы аркестр Міністэрства ўнутраных спраў, заслужаны аматарскі хор Мінскага дзяржаўнага палаца дзяцей і моладзі «Крынічка», мужчынскі вакальны ансамбль выдавецтва Беларускага Экзархата «Дабравест» і многія іншыя заслужаныя і паважаныя выканаўцы.

Красамоўны факт: арганізатары праекта вельмі ўважліва ставяцца да дакладнага вызначэння мэтавай аўдыторыі тых мерапрыемстваў, якія праводзяцца ў кожным рэгіёне. У ідэале сваю долю інфармацыі і адпаведны духоўны пасыл атрымаюць мясцовыя дэпутаты і ідэалагічныя работнікі, моладзь і вернікі, настаўнікі і работнікі СМІ, урачы і міліцыянеры, бібліятэкары і сацыяльныя работнікі – словам, тая катэгорыя людзей, хто па волі службы альбо па імкненні душы найбольш цесна і актыўна кантактуе з насельніцтвам.

СІСТЭМА ГЛАБАЛЬНАГА АРЫЕНТАВАННЯ

Пашу прабачэння ў чытача, што да гэтага моманту наўмысна пазбягаў персаніфікацыі тых людзей, хто асабіста займаецца рэалізацыяй праграмы «Сям'я – яднанне – Айчына». Па-першае, спачатку хацелася проста патлумачыць, што гэта такое і дзеля чаго існуе. А па-другое, тым самым падкрэсліць, што стварэнне і рэалізацыя духоўна-асветніцкай праграмы – ініцыятыва Беларускай Праваслаўнай Царквы, і ажыццяўляецца дзякуючы бласлаўленню Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага, Патрыяршага Экзарха ўсёй Беларусі. Уладыка Філарэт з вялікай зацікаўленасцю ставіцца да праекта, і Рэспубліканскі аргкамітэт праграмы трымае справаздачу аб праведзенай у рэгіёне рабоце непасрэдна перад ім.

Адзначым, што ў аргкамітэта праграмы заўсёды два сустаршыні. Адзін – кіраўнік таго выканаўчага камітэта, на тэрыторыі якога і ладзіцца духоўна-асветніцкае свята. А другі сустаршыня, які прадстаўляе ў аргкамітэце Беларускаю Праваслаўную Царкву, нязменны. Бо менавіта гэты чалавек з'яўляецца сапраўднай душой, завадатарам, так бы мовіць, ажыццяўлення праграмы. Яго намаганнямі яна нарадзілася, яго высілкамі і энергіяй яна крочыць па краіне. Знаёмцеся – выканаўчы дырэктар выдавецтва Беларускага Экзархата Уладзімір Грозаў.

– Я перакананы ў вялікай карысці праграмы, – кажа Уладзімір Усеваладавіч. – Ідэі, якія грунтуюцца на базе нашай нацыянальнай традыцыі, даносяцца, бадай, да кожнага. У час правядзення акцыі ў

рэгіёне ўзрыхляецца аграмадная колькасць духоўных пластоў. У кожным нашым мерапрыемстве самы актыўны ўдзел бяруць святары, а таму кожная праблема, якую мы спрабуем закрануць, высвечваецца ў духоўным ракурсе. І пасля таго, як мерапрыемствы праграмы завершаны, пасля таго, як мы зыходзім з рэгіёну, там у душах людзей застаецца багаты і пажыўны субстрат, які дазваляе ўсім зацікаўленым працягваць работу, якую мы пачалі. У тых раёнах, у тых гарадах, якія трапілі пад правядзенне праграмы, відавочна галоўнае – мы прымушам чалавека задумацца пра самае важнае ў жыцці. Як вынік, духоўнасць людзей расце, і гэта я лічу вельмі станоўчым фактам.

Уладзімір Грозаў упэўнены, што душы ўсіх нас адкрытыя для боскага святла. Але кожнаму з нас належыць забіць у сабе дракона. Мы перажылі гады, калі «чорныя

Прэзентацыя праграмы «Сям'я – яднанне – Айчына» ў мінскай школе № 123. 21 мая 2010 года

варанкі» забіралі людзей нават не за веру – толькі за гатоўнасць падумаць пра Бога. Сёння часы змяніліся. Людзі вяртаюцца да веры. Паміж Царквой і ўладай усталяваліся цесныя і плённыя сувязі і, як вядома, былі заключаны магістральныя пагадненні аб су-

працоўніцтве. І тым не менш, недзе глыбока-глыбока, у падсвядомасці, на генетычным узроўні подых страху і жыху застаўся. Мы нікавеем і сцішваемся, баімся цвёрда выказаць свае адносіны да кардынальных, вызначальных рэчаў – да рэлігіі, да нацыянальных традыцый веры і веравызнання, да таго, каб адкрыта прысвяціць сваё жыццё боскаму святлу.

– Мы не заклікаем усіх выходзіць на вуліцы з харугвамі, – энергічна жэстыкулюе Уладзімір Грозаў. – І не прымушам кожнага ставіць на рабочы стол абразок. Гэта выключна знешняя правая веравызнання, а нас цікавіць абсалютна іншае. Мы заклікаем да таго, каб інфармацыйная, педагагічная, духоўная прастора грамадства мела дакладную сістэму каардынат. Своеасабліваю грамадскую дамову,

у якой былі б абгавораны і шырока абвешчаны агульныя для ўсіх членаў грамадства правілы паводзін і пастулаты маральнасці.

Як прыклад, хоць і вельмі своеасаблівы, Грозаў прыгадвае Заходнюю Еўропу. Там грамадства пагадзілася, напрыклад, што шлюбы паміж людзьмі аднаго полу – гэта нармальна. Гэта, маўляў, нікога не павінна шакіраваць, таму што кожны з нас мае поўнае права на вольнае самавызначэнне. А іншы бок медаля просты: тое, што аднаполыя шлюбы, узвядзеныя ў ранг закону, вядуць чалавецтва да дэградацыі, да дэпапуляцыі і, будзем называць рэчы сваімі імёнамі, да вымірання, застаецца за кадрам. З якой такой, быццам бы, нагоды грамадству ўмешвацца ў асабістае жыццё: выбар, каго любіць, – справа кожнага індывіда, і толькі яго.

– Але асабістая справа кожнага, акрамя свабоды і вольнага развіцця, – яшчэ і адказнасць, – гарачыцца Уладзімір Усеваладавіч, якога, як адчуваецца, праблема балюча краіна за душу. – Адказнасць за будучае, якое чакае нацыю, і за тую гісторыю, якую нашы продкі ўжо пражылі. Вольны выбар і адказнасць чалавека з традыцыйнымі духоўнымі ўстаноўкамі – своечасова спахапіцца, спыніцца, не даходзячы да мяжы, за якой пачынаецца прорва, і адвергнуць заганы, супраціўныя самому духу чалавечаму, кшталту таго ж гомасексуалізму.

Сустаршыня Рэспубліканскага аргкамітэта духоўна-асветніцкай праграмы «Сям'я – яднанне – Айчына» лічыць, што беларускае грамадства ў цэлым здолела застацца здравым, захававць традыцыйныя нацыянальныя каштоўнасці. І перакананы, што кансалідацыя грамадства павінна адбывацца не на ўзроўні поглядаў нейкіх палітычных партый альбо грамадскіх рухаў, а на ўзроўні ўсеагульнага разумення самых простых хрысціянскіх ісцін. На ўзроўні таго, што кожны грамадзянін павінен прыняць сабе за аснову сістэму маральных каардынат.

– Іх прыдумваць ці вынаходзіць не трэба, – перакананы Уладзімір Грозаў. – Яны жывуць у нашым народзе ўжо больш за тысячу гадоў. Гэта хрысціянскія каштоўнасці. У Амерыцы дэхрысціянізацыя паспяхова ўжо завершана. Значны кавалак дарогі прайшла па гэтым шляху і Еўропа. Як

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падараваў Свяцейшаму Патрыярху Маскоўскаму і ўсяе Русі Кірылу першы экзэмпляр факсімільнага выдання Слуцкага Евангелля, падрыхтаванага выдавецтвам Беларускага Экзархата. Верасень 2009 года

вынік – за апошнія дваццаць гадоў у Еўропе і ЗША не з'явілася аніводнага вялікага філосафа, пісьменніка ці мастака. Вось ён, плён духу, якога амаль не адчуеш! Калі дух адыходзіць, застаецца толькі карыта. Чалавек ператвараецца ў плоскасцевую істоту, ён не можа падняць вачэй вышэй за матэрыяльнае, побытавае. Наша праграма «Сям'я – яднанне – Айчына» ставіць сабе за мэту рэгенерацыю маральных каардынат у грамадстве. Прыгажосць нашага традыцыйнага хрысціянскага светапогляду, хрысціянскіх адносін людзі павінны адчуць, распазнаць сэрцам. І яднацца не па палітычных матывах, а як бацькі, якія жадаюць толькі лепшага сваім дзецям. Гасподзь скажаў: «Палюбі блізкага свайго». І гэтая велічная фраза не павінна быць пустым гукам. Наша задача не ўтапічная, таму што яна блізкая сэрцу кожнага чалавека. Кожны марыць, каб яго любілі дзеці, каб шанавалі бацькоў, каб прадоўжылі род і перадалі імя заснавальніка роду далей. І няма рэцэптаў іншых ад выраджэння чалавецтва, акрамя хрысціянства.

Праграма «Сям'я – яднанне – Айчына» асаблівую ўвагу канцэнтруе на дэмаграфіі рэгіёнаў. А Уладзімір Грозаў лічыць, што паправіць дэмаграфічныя працэсы без духоўнага адраджэння немагчыма. Таму што нараджэнне дзяцей – своеасаблівы чалавечы подзвіг, усвядомленае самаадрачэнне ад многіх праяў чалавечага эга. Жанчына вымушана рызыкнуць прыгажосцю, тонкай постацю. Вымушана адмовіцца

іншым разам і ад кар’еры. Але робіць гэта абсалютна ўсвядомлена, бо купіць мацярынства немагчыма.

Між іншым, у сям’і Грозавых пяцёра дзяцей і ўжо нават двое ўнукаў. Так што прыклад для сваіх падначаленых дырэктар выдавецтва задаў. І цяпер з гонарам паведамляе, што сярэдняя колькасць дзяцей у супрацоўнікаў яго арганізацыі – 3,2.

– Я не адмаўляю і матэрыяльнага, – кажа Уладзімір Усеваладавіч. – Той, хто працуе, годны належнага пражытку. Як сказана ў Бібліі, і не загародзяць вусны вала, які малоціць. Але чалавек павінен жыць з сумленнем. Гэтая нябачная субстанцыя – сумленне – самадастатковая каштоўнасць. Чалавек з сумленнем возьме сваёй працай і любую колькасць ведаў, і любы памер матэрыяльнага дабрабыту. Ён створыць і будзе берагчы сваю сям’ю, а калі спатрэбіцца, возьме ў рукі зброю і будзе бараніць сваю зямлю. Але як выхаваць у сабе самім, як здабыць аднекуль звонку гэтую субстанцыю? Даць веды – недастаткова, атрымаеш Тэрмінатара – развітога і пісьменнага, які ўсё навокал успрымае як здабычу. І не больш таго. А на самай справе гэтая субстанцыя – гэта дух народа, гэта тое, што мы ёсць у рэальнасці.

Грозаў лічыць, што над сумленнем мы іншым разам здэкуемся. Мы можам душыць яго празмернасцямі, заліваць гарэлкай і труціць нікацінам. Але менавіта ўласнае сумленне будзе судзіць у выніку кожнага з нас паасобку. Нездарма кажуць, што дзверы ў рай зачынены знутры, а не звонку.

– Калі мець на ўвазе, што душа наша рана ці позна пяройдзе да новай формы жыцця – да жыцця вечнага, – то варта помніць, што яна да гэтага працэсу павінна быць падрыхтавана, – слухна адзначае Грозаў. – Возьмем надзвычай распаўсюджаны прыклад – калі чалавек п’яніца. Тут, у гэтым жыцці, ён у любы момант можа прыдбаць «чакушку» і неадкладна задаволіць сваё жаданне. А там... Цела няма, а душа засталася. Жаданне выпіць засталася, а сам працэс немагчымы. Захацелася ўзяць цыгарэтку – а няма як. І будзе душа вечна пакутаваць ад жаданняў і жарсцей, якія аніякім чынам задаволіць немагчыма. У гэтым і крыецца жах. Не чэрці нас у пекла павалакуць. Ты сам, сваімі паводзінамі і імкненнямі ў

рэшце рэшт абіраеш: загразнуць у пакутах альбо пайсці туды, дзе радасць і свет.

Рэалізуючы праграму «Сям’я – яднанне – Айчына», Царква кіруецца жаданнем стварыць своеасаблівы гадавальнік цікавых грамадзянскіх, дзяржаўных і царкоўных ініцыятыў. Каб надалей можна было браць выпрацаваную тэхналогію і выкарыстоўваць яе ў выхаванні, адукацыі, у інфармацыі, у рабоце з людзьмі. Дзяржава разумее важнасць гэтай ініцыятывы, і таму арганізатары праграмы маюць поўную падтрымку.

Філарэт, Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі, і выканаўчы дырэктар выдавецтва Беларускага Экзархата Уладзімір Грозаў абмяркоўваюць навінкі выдавецтва

– На дзяржаўным узроўні знаходзяцца людзі, якія таксама сыны сваёй зямлі, – кажа Уладзімір Грозаў. – У іх таксама ёсць дзеці, унукі, жонкі, і праблемы сям’і, праблемы захавання роду чалавечага іх датычацца гэтак сама, як кожнага з нас. Гадзіннік дэмаграфічнага існавання нацыі ўжо цікае, і альтэрнатывы развіццю духоўнасці, нацыянальных традыцый няма. Будучае нашай

краіны, будучае палітыкі, эканомікі, культуры, абараназдольнасці нашай Беларусі – толькі шматлікі і здаровы беларускі народ, а не мільёны імігрантаў з поўдня ці з усходу. У нацыі павінен спрацаваць звычайны інстынкт самазахавання – і гэта канчатковая мэта нашага супрацоўніцтва з дзяржавай з дапамогай праграмы «Сям’я – яднанне – Айчына».

ДА САМЫХ ДА ЎСКРАІН

Распавядаючы пра нюансы праграмы «Сям’я – яднанне – Айчына» і ролю Уладзіміра Грозава ў справе яе ажыццяўлення, было б недаравальна не ўспомніць пра асноўны род заняткаў гэтага чалавека. Бо праграма – гэта, так бы мовіць, задумка для душы, а работа, якой штодзённа займаецца Уладзімір Усеваладавіч, – кіраўніцтва выдавецтвам Беларускай Праваслаўнай Царквы.

І тут ёсць пра што расказаць і чаму здзівіцца.

Пэўна, так наканавана ў жыцці Уладзіміру Грозаву, што тыя справы, за якія ён бярэцца, у яго руках проста не могуць не стаць паспяховымі.

Выдавецтва Беларускага Экзархата – прадпрыемства маладое, створанае толькі ў 1998 годзе, але ў беларускай сістэме кнігавыдання месца займае вельмі адметнае. І колькасцю выдадзеных тамоў, і якасцю сваіх кніг. І рэзанансам, які выклікаюць у грамадстве навінкі выдавецтва. І, урэшце, колькасцю ўзнагарод, атрыманых на нацыянальных і міжнародных кніжных конкурсах. Вось і сёлета па выніках Нацыянальнага конкурсу «Мастацтва кнігі – 2010» вітрына з прызамі ў офісе выдавецтва папоўнілася яшчэ двума Залатымі фаліянтамі. І, безумоўна, не будзем забывацца пра тое, што выдавецтва Беларускай Праваслаўнай Царквы – адзінае ў краіне, узнагароджанае прэміяй Прэзідэнта «За духоўнае адраджэнне».

У краме выдавецтва вочы разбягаюцца ад колькасці літаратуры, аўдыё- і відэадыскаў. За час свайго існавання выдавецтва выпусціла больш за 15 тыс. назваў кніг і фільмаў! За мінулы год, напрыклад, скарбніца беларускай духоўна-асветнай літаратуры папоўнілася яшчэ 120 выданнямі. Сярод іх – абсалютна ўнікальнае Службае Евангелле XVI стагоддзя, за факсімільнае выданне якога і атрымаў Уладзімір Грозаў прэмію з рук Прэзідэнта.

А сёння выдавецтва працуе над тым, каб свет убачыў яшчэ больш старажытны помнік духоўнай літаратуры – Лаўрышаўскае Евангелле XIV стагоддзя. З бібліятэкі Кракаўскага музея Чартарыйскіх, дзе захоўваецца ўнікальная кніга, не так даўно прыйшоў дазвол на яе факсімільнае выданне.

Тым не менш варта адзначыць, што непасрэдна кананічных тэкстаў у той палітры кніг, якія выходзяць у выдавецтве, – не больш за 3–4 працэнты. А пераважная большасць – кнігі для масавага чытача. З той толькі розніцай, што ад масавай літаратуры яны далёкія.

Як лічыць Уладзімір Грозаў, мы маем поўнае права карыстацца багаццем, накопленым чалавецтвам у сваёй духоўнай скарбніцы. Сапраўдная літаратура – і старажытная, і сучасная – павінна адпавядаць запытам душы. Яна павінна даваць

адказы на ўсе пытанні, якія з’яўляюцца ў людзей.

– Чалавек – гэта духоўная істота, якая ўвесь час спрабуе знайсці сваё шчасце, – разважае дырэктар выдавецтва. – Так ён быў створаны. А шчасце немагчыма забяспечыць наборам матэрыяльных выгод. Чалавечая душа імкнецца да чыстага, светлага, добрага. І мы спрабуем задаволіць гэтае імкненне.

Паказальна, што гэтыя спробы не марныя – людзі актыўна адгукаюцца на прапа-

Адно з мерапрыемстваў праекта «Сям’я – яднанне – Айчына» у Гомелі. Красавік 2010 года

новы, з якімі выходзіць у свет выдавецтва. І з кожным годам аб’ём духоўна-асветнай літаратуры, якая распаўсюджваецца выдавецтвам, пашыраецца.

Усе праекты выдавецтва падпарадкаваны галоўнай ідэі – ідэі прапаганды і пашырэння традыцыйнага беларускага светапогляду і ладу жыцця, айчыннай духоўнай традыцыі. Таго, урэшце, чым на самай справе і моцны народ.

– На жаль, – гаворыць Уладзімір Грозаў, – знешні ціск на грамадства сёння глыбока заганны. Глобалізацыя намагаецца ператварыць усіх нас у стандартныя шарыкі аднаго памеру і адной фактуры, навязваючы як стандарты спажывання, так і стандарты адносін да ўсяго на свеце. Чалавек павінен нічым не адрознівацца ад суседа – толькі тады ён паспяхова ўпішацца ў зададзены сучаснай цывілізацыяй рытм. А з другога боку, і сам чалавек – гэта істота, у выніку цэлага шэрагу знешніх абставін, грахоўная. Каб спраўляцца з сабой, са сваімі не самымі лепшымі думкамі і імкненнямі, трэба валодаць унутраным рамонтным механізмам, механізмам аднаўлення. Кнігі, духоўная літаратура – гэта крыніца

энергіі, якая дапаможа справіцца з заганамі і грахамі, якія намі валодаюць.

Між іншым, духоўнай літаратурай Уладзімір Грозаў лічыць любую літаратуру, якая адказвае на пытанні і запыты сучаснага чалавека, але з хрысціянскага пункту погляду. Задача такой літаратуры – паказаць чалавеку выйсце, прапанаваць рашэнне. Іншая справа, як скарыстае чалавек гэтую падказку.

Сёння кнігі выдавецтва Беларускага Экзархата на дзяржаўным узроўні прызнаны як сацыяльна-каштоўныя і рэкамендаваны да распаўсюджвання ў сетцы публічных і навуковых бібліятэк краіны. Акрамя таго, выдавецтвам створана ўласная экспедыцыйная служба, і навінкі імгненна разыходзяцца па ўсёй Беларусі. І не толькі па Беларусі – кнігі выдавецтва карыстаюцца вялікім попытам ва ўсім праваслаўным свеце. А ў Варкуце, напрыклад, духоўная літаратура з'яўляецца выключна дзякуючы высылкам беларусаў – у самой Расіі такой сістэмы распаўсюджвання кніг не створана.

Дарэчы, самай папулярнай кніжкай выдавецтва з'яўляецца танюсенская брашурка, якую ўпершыню выдалі ў 1940 годзе ў Фінлянды. Называецца яна «Азбука праваславія». Простымі словамі, з нагляднымі і зразумелымі малюнкамі чытачу раскаваюцца тэаасоўныя правілы, якія неабходна ведаць чалавеку, які прыйшоў у храм. Аказалася, што такія лікбез надзвычай запатрабаваны менавіта сёння, калі з кожным днём усё больш і больш людзей вяртаецца да веры.

– Іншы раз складваецца ўражанне, што ўсе імкнуцца сёння толькі да аднаго – да долара, – кажа Уладзімір Грозаў. – Але варта прыгледзецца больш уважліва – і бачыш, што на самай справе ментальнасць чалавечая іншая. Матэрыяльныя сродкі, безумоўна, чалавеку патрэбны, але яны не могуць задаволіць пошукі, якімі займаецца душа. І дзякуй Богу, што людзі вяртаюцца да веры. Мы не патрабуем, каб адбывалася жорсткае ўцаркаўленне грамадства. Некалі знакаміты мітрапаліт, кіраўнік Замежнай рускай праваслаўнай царквы Антоній Храпавіцкі заўважыў, што не было б Кастрычніцкай рэвалюцыі, не было б трагедыі разбурэння царквы, веры і храмаў, калі б Закон божы выкладаўся ў

сістэме адукацыі Расійскай імперыі інакш, без муштры. І сёння неабходна дзейнічаць менавіта так – спакойна і акуратна. Сусветная культура пабудавана на хрысціянскай традыцыі. Мы прапануем вярнуцца на гэты шлях і зрабіць па гэтай дарозе першы крок – пазнаёміцца з гісторыяй сваёй краіны і сваёй веры, з адметнымі людзьмі, носбітамі духоўнай культуры.

Між іншым, у выдавецтве сёння рыхтуецца да друку ўжо трэцяя кніга Свяцейшага Патрыярха Кірыла. Уладзька ў свой час быў вельмі ўражаны першай кнігай з яго прамовамі, якую выдалі ў Мінску. Адзін з экзэмпляраў падпісаў Уладзімір Грозаў з самымі цёплымі словамі ўдзячнасці. І блаславіў выдавецтва і яго праекты. А непасрэднае кіраўніцтва планами выдавецтва ажыццяўляе Патрыяршы Экзарх, Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт. Яго блаславеннем і падтрымкай і жыве выдавецтва.

Праваслаўнае брацтва ў гонар святога Архістра-тыга Міхаіла ў Мінску правяло гарадскую акцыю «Да шчаслівай сям'і разам з Пятром і Фяўроньняй», прывітаваную Дню сям'і, любові і вернасці.
8 ліпеня 2010 года

...Душу чалавечую ў неба заклікае нешта куды больш важнае, чым матэрыяльныя выгоды. Нешта іншае. Больш тонкае і дрыготкае...

Кажуць, што свіння, арганізм якой, між іншым, вельмі падобны на чалавечы, за тысячы гадоў сёрбанна з карыта поўнаасцю развучылася падымаць галаву. Зрасліся пазванкі, забяспечыўшы свінні галоўнае яе шчасце – шчасце есці. Так што ні зорак, ні сонца сёння свінні пабачыць не могуць.

Для нас шчасце есці – толькі пяць працэнтаў шчасця. І сваёй унікальнай здольнасцю бачыць неба і імкнуцца ў неба мы яшчэ не страцілі. Дасць Бог, не страцім...

Максім ГЛЛЕВІЧ